

svoje otroke. Prikazuje se o mraku po „Češčenasimariji“, jako majhen je in nosi na glavi rdečo kapo. Škratec je zlasti otrokom strašilo. — Čatež, napol človek in napol kozel, večji od Škrata, nosi hladne vode drvarjem in jagod pastirjem po gorah; a gorje ti, ako bi se mu rogal ali mu kazal „rogove“ s prsti; grozno bi se razsrdil Čatež ter bi te usmrtil z velikanskimi skalami. — Divji mož biva v gozdu, krade dečke in deklice, nagaja na razne načine najbližjim prebivalcem ter jih sili, da mu nosijo hrano v brlog, kjer stanuje. — Povodni mož stanuje v palači, ki je zgrajena pod vodo, večidel tam, kjer se stekata dve reki, ali na dnu jezer ali ribnikov in kdorkoli se približa, tega potegne noter; zlasti hlepi po dekletih. Zato pride večkrat, oblečen kot velik gospod, na plese ter se dobrika najlepšim in najošabnejšim dekletom, dokler se mu ne posreči katero zapeljati; to odnese v svojo palačo, odkoder se dekle več ne povrne. — Tatrman je povodni duh. Potem slede podrobni podatki o volkodlakih, mori, polkonjih, („specie di centauri“), pesoglavcih, torkah ali torkljah (zelo obširno), krivopetah in movju (navju).

Od Furlanov okoli Čedadada in Vidma so beneški Slovenci prevzeli vero v skrivnostne ljudi, „balandanti“ imenovane, o katerih Musoni piše, da hodijo vsled neke notranje sile v božični noči čez polja, se srečavajo na križiščih in se tam gostijo s kravo ali volom. V furlanščini je belandánt (tudi benandánt) isto kot órkul, t. j. ponočni duh, ki se prikazuje v različnih podobah, pa je tudi čarovnik (erbolátt, arbolát), ki pripravlja iz zelišč (járbiš, jérbiš) čarodelne pijače. Iz furl. belandánt (= kdor lepo hodi) je nastala po znani vokalni harmoniji beneško-slov. oblika bzlandánt. — Na str. 14. čitamo, da po mnenju ljudstva nevihto povzročuje zmaj, ki se zaganja proti zemlji, bljuva ogenj ter s svojim repom ruši palače in stolpe. Krotiti ga morejo samo črnošolci („cerne sole dijaki“), ki imajo z duhovniki edini moč točo delati in jo preprečevati. V zvezdnih utrinkih vidi ljudstvo svetnike, ki se med seboj obiskujejo, in če se utrinek razprši, je to ropot nebeških vrat, ki so se zaprla. — Na str. 16.—28. razpravlja Musoni o božičnih šegah, poprtnjaku, o sv. Štefanu, patronu goveje živine, o šentjanževcu in tepežnem dnevu, piruih in drugih velikonočnih šegah, o sv. Jurju, patronu čred in volčjem gospodarju, o pogrebni običajih itd.

Ivan Koštiál.

Najnovejša slovenska beseda. Znano je, da se besedišče vsakega jezika izpreminja; marsikaka beseda se tekom časa opusti in pozabi, a uvede se tudi marsikatera nova. To se godi na dva načina: ali po knjigi, ali po govoric. Znamenitih slovotvorcev-slovstvenikov nimamo; vendar bi bila zanimiva študija o tistih besedah, ki so jih stvorili in uvedli naši pisatelji na pr. Fr. Levstik, Stritar, Cankar, Murnik i. dr. Dokaj besed, posebno tujih, pa sprejme narod sam in jih dostikrat po svojem jezikovnem čutu tako preobrazi, da dobi nova tvorba domače lice in vsaj v nečem znači bistvo dotičnega predmeta ali pojma. To so besede, ki so nastale po takozvani ljudski etimologiji. Nekatere dobe šaljav značaj, na pr. „luka-matija“ za tujko „lokomotiva“; druge pa zaznamenuje kak bistveni znak: „rženka“ = viržinka, smotka z rženo slamo; „gomazin“ = magazin, shramba, kjer blaga kar gomazi; „mazelin“ = vazelina (vaseline), mast za mazanje, „motovil“ za avtomobil i. t. d. V naših dosedanjih slovnica pogrešamo poglavje o prstonarodni etimologiji. Najnovejša taka tvorba pa, nastala vsled uvoza argentinskega mesa ob vladajoči draginji, je pač — „dragetinsko“ meso, beseda, kakor sem jo čul iz ust svoje matere in tudi med občinstvom na trgu.

Jos. Wester.

* Na okroglem je l. 19
Martina et ya peserw
Jobro skovall, jezerna